

גוט שבת Gut Sábész

19. évfolyam 44. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:55 • י"ב מנחם אב תשע"ז • 2017. 8. 4. • פרשת ואתחנן • Szombat kimenetele: 21:06

Miért kívánunk boldog újévet áv hónapban?

Tu beÁv, áv hónap 15. egykor, a Szentély idejében a párválasztás ünnepe volt: „Ezekon a napokon Jeruzsálem leányai kimennek... és a szőlőkertekben táncolnak. És mit mondanak? Fiatal emberek, emeljétek fel tekinteteket és nézzétek, kit választotok magatoknak...” (Táánit 26b) A Talmud ezt a napot nagyon különlegesnek tartotta: „Azt mondta Simon ben Gámiél: Nincs nagyobb örömnép a zsidóknak, mint áv hó 15. és Jom Kipur.” (uo.) Csak hogy ez a különleges fontosságú ünnep a Szentély pusztulása után fokozatosan elvesztette jelentőségét, és lassan majdhogynem a feledésbe merült.

Zalman Leib Estulin rabbi, 1991-ben Tu beÁv után pár nappal tett látogatást a lubavicsi Rebbénél, Menáchem Mendel

Schneerson rabbinál. Estulin rabbi felidézte a Rebbének, amit egy idős berdicsevi haszidtól hallott, miszerint a híres cádik, a berdicsevi Lévi Jicchák rabbi már áv hó 15-től kezdve boldog újévet kívánt az embereknek (noha Ros Hásáná csak másfél hónappal később köszönt be). „Jó beírást és jó bepecsételést” – ezt kívánta mindenkinek a berdicsevi rebbe, utalva arra, hogy újévkor az Örökkévaló bejegyzzi és bepecsételi minden ember következő évi sorsát. A Rebbe válaszul elmondta Estulin rabbinak, hogy ugyanezt feljegyezték a munkácsi rebbéről is, aki Lévi Jicchák rabbi után élt. Tu beÁv napja a nyári napforduló környékén van: ilyenkor a leghosszabbak a napok és a legtöbb a fény – ugyanakkor ilyenkor indulunk el az

egyre rövidülő napokkal az őszi ünnepek felé.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a tény, hogy Tisa beÁvot, a napot, melyen mindkét Szentélyt lerombolták és Tu beÁvot, a napot, melyen zsidó családokat alapítottak és amelyen a későbbiek folyamán engedélyezték a különböző törzsek tagjai közötti házasságkötést, nem egész egy hét választja el egymástól. A Szentély pusztulásához a zsidók közötti gyűlölködés vezetett, míg a megváltáshoz és a harmadik Szentély felépüléséhez többek között a zsidó családokon, a családi élet tisztaságán, a hagyományok szellemében nevelt újabb és újabb generációkon át vezet az út.

Írjon be és pecsételjen be bennünket az Örökkévaló egy olyan évre, ami elhozza a megváltást!

Regisztrálj a Judaizmus Gyorstalpalóra!

Szeretnél jobban megismerkedni a zsidó hagyományokkal és átfogó képet kapni a zsidó történelemről, vallásról? Két hét alatt elsajátítanád a héber olvasás alapjait? Bekapcsolódnál a zsidó közösségi élet vérkeringésébe? A ZSTSZ – Judaizmus Gyorstalpaló nyári szemeszterén a helyed!

IDŐPONTVÁLTOZÁS:

2017. aug. 20-szept. 1.

Jelentkezés: posta@zsido.com,
268-01-83

Újra Zsidó Sátor a Sziget fesztiválon

Augusztus 9-15. között (12., szombat kivételével) minden nap változatos programokkal, közös tánccal és zenéléssel, és interaktív vetélkedőkkel és kreatív tanfolyamokkal várnak minden érdeklődőt a Sziget Fesztivál Zsidó sátránál az EMIH és a Chábád mozgalom önkéntesei. Nem marad el a népszerű *Kérdezd a rabbit*-stand sem és idén is lehetőség lesz teljesíteni a tfilinrakás micváját!

Lemaradtál a Táglitról? Még pótolható!

Felszabadult pár hely az EMIH augusztusi, ingyenes izraeli útján. A megüresedett helyekre olyan 18-26 közötti zsidó fiatalok jelentkezését várják, akik még nem vettek részt szervezett izraeli utazáson. Ne hagyd ki a lehetőséget, barangold be velünk Izraelt ingyen!

Jelentkezés és további információ:
cíó: posta@zsido.com
e-mail címen.

A lubavicsi Rebbe Zalman Leib Esutlin rabbival beszélget

Hetiszakasz

A Tízparancsolat ismétlése

Szakaszunkban – *Váetchánán* (5Mózes 3:23–7:11.) – Mózes folytatja monológját, melyben elmondja, hogyan imádkozott, és próbálta megváltoztatni azt az ítéletet, melynek értelmében nem mehet be az Ígért Földjére. Nem is nagyon burkolt szemrehányást

tesz a népnek, amely miatt ez a végzet érte, és megismétli a Tóra főbb pontjait. Különösképpen a bálványimadás tilalmára figyelmeztet, majd megismétli a Tízparancsolatot. Ebben a szakaszban találkozzunk a Smá Jiszráállal, a zsidóság hitvallásával is.

Zsidó híradó

Megjelent az *Egység* magazin 97. száma

Az elmúlt hónapokban új kifejezés született az amúgy is nagyon kifejező magyar nyelvben: „sorozás”. Háttérhatalom, gyíkemberek, sorosgyörgy – ez mind egyre megy, lényeg, hogy tudjuk állni a háttérben. De honnan és miért kerülnek elő ezek az összeesküvés-elméletek? Többek között erre keressük a választ az *Egység* magazin 97. számában Krekó Péter szociálpszichológus segítségével. Emellett utánajárunk annak is, hogy vélekednek Soros Györgyről Izraelben vagy éppen Amerikában.

Az *Egység*ben közölt összeállításunkból megismerhetik az első magyar talmud-fordítás születésének körülményeit és ennek kapcsán két krimibe illő történetet is bemutatunk. Olvashatnak az egyik legnagyobb port kavarázó talmud-

hamisításról, ami éppen Magyarországon történt, valamint egy, a Holokauszt árnyékában zajló perről, amelynek téje nem más volt, mint a Talmud kiadásának engedélyeztetése.

Mindezek mellett exkluzív interjút olvashatnak *David Lau*val, Izrael Állam askenázi főrabijával, aki elárulja, miért hagyta el nagyapja Eperjest, ahol rabbiként szolgált, valamint új nézőpontot kapunk Benjamin Netanjahu budapesti látogatásának értékeléséhez.

***

Az újságot megvásárolhatja az EMIH Keren Or Központjában (1052 Bp., Károly krt. 20.), vagy a Kóser Piacon (1075 Bp., Dohány utca 36.) Ha nem szeretne semmiről sem lemaradni, akkor fizessen elő a magazinra a www.fizetes.zsido.com oldalon.

A hét szent növény szimbolikája

„Mert az Örökkévaló, a te Istened elvisz téged jó országba, hol vízpatakok vannak, források és mélységek, melyek erednek a völgyben és a hegyen, oly országba, hol búza, árpa, szőlő, füge és gránátalma (terem), oly országba, hol olajfa és méz van” (5Mózes 8:7-8.).

Eheti szakaszunkban a Tóra azt a hétfajta termést sorolja fel, melyek a Szentföld termékenységét hivatottak hirdetni. A haszid filozófia azt tanítja, hogy ezek a fajták egyben az emberi élet különböző megélési módjainak is a szimbólumai. Kettő különösen fontos közülük.

Életünk során sokszor érezzük, hogy az tulajdonképpen nem más, mint folyamatos küzdelem. Küzdünk gyermekkorunkban, hogy kialakíthassuk saját személyiségünket. Küzdünk, hogy társat találjunk, majd a gyermekneveléssel és a megélhetésért. És mindeközben folyamatosan küzd egymással állati és Isteni lelkünk. Előbbi, hogy kiélje ösztönkésztetését, utóbbi, hogy mindig valami magasztosat éljen át.

Bölcseink tanítják, hogy csak úgy, mint az olíva, mely

csak akkor adja ki olaját, ha préseljük, mi is akkor vagyunk képesek valódi fejlődésre az életben, amikor az élet kihívásai küzdelemre készítetnek.

Az olíva ellenpólusa a datolya. Ez a békére, kiegyensúlyozottságra való képességet szimbolizálja. Bár teljesítményünk érdekében fontos, hogy időnként nyomás alatt legyünk, legalább ilyen fontos, hogy békében legyünk önmagunkkal. Lelkünk bizonyos képességei csak így fejlődhetnek ki. A datolya a lélek azon termése, mely tökéletes egyensúlyban áll önmagával, embertársaival, valamint Istennel.

Bár az olíva és a datolya két teljesen eltérő állapotot ír le, mindkettő jelen van minden emberben. Még legnagyobb küzdelmeinkkor is találunk néha lelki békét, s még a legnagyobb nyugalom idején is találkozunk olyan kihívásokkal, melyek segítenek, hogy tovább fejlődhesünk, hogy még nagyobb dolgokat vihessünk véghez.

*Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Yanki Tauber rabbi
írása nyomán*

כ"ט

Megjelent az új Talmud-fordítás

Vásárolja meg augusztus 15-ig kedvezményesen,
16 000 forintos áron!

Eredeti ár: 18 000 forint
Az EMIH gondozásában megjelent kétkötetes kiadás a Keren Or Központban vásárolható meg.

Elérhetőség és további információ:
1052 Bp., Károly krt. 20.
(1) 268 0183 | posta@zsido.com

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 20:15: Délutáni-esti ima

Péntek: 19:30: *Minchá* délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás,

9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*

19:45: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6.30: Reggeli ima

Péntek: 19.00: Tanulás,

19.30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A Rebbecen kedvenc „unokahúgai”

Nashville-ben nőtem fel, Tennessee-ben. Édesapám az orvosi egyetemre járt, s később itt is praktizált háziorként. A családom itt lépett először kapcsolatba a Chábáddal.

1977-ben Crown Heightsbe utaztunk az őszi nagyünnepekre. Ekkor – Smini áceret ünnepe – kapott a Rebbe szívrohant. Hatalmas felbolydulás kerekedett az Eastern Parkway 770 számú épületének Chábád zsinagógájában. Az emberek kiabáltak, hogy hagyjuk a Rebbét levegőhöz jutni. Apám – mivel orvos volt – azonnal a segítségére sietett.

Ezután pár napig nem láttuk, mivel pár másik orvossal együtt mini kórházat állítottak fel, s a Rebbéről gondoskodtak.

Egy évvel később, mikor a Rebbe már valamelyest felépült, véglegesen Crown Heightsbe költöztünk. Apám a Rebbe egyik orvosa lett, s egy idő után a Rebbecené is.

Közeli kapcsolatuk miatt, mikor húgom, Rivky 1983-ban megszületett, a Rebbecen látni akarta őt. Apám engem is magával vitt, s ez volt az első alkalom, hogy találkoztam vele.

A Rebbecen olyan közel került Rivky-hez, hogy mikor húgom már beszélni tudott, megkérte, hogy ne Rebbecenek, hanem *dodának*, azaz néjének szólítsa. Rivky mindig nagyon várta ezeket a heti találkozókat, melyekre péntekenként került sor. Ilyenkor mindig hozta a mesekönyveit, hogy a Rebbecen olvasson neki belőlük.

Egy pénteken – ez 1987-ben volt, mikor 19 éves voltam – apám nem tudta Rivky-t a Rebbecenhez vinni, így engem kért meg rá, hogy vigyem el. Azért mentem, hogy gondoskodjak róla, hogyha bármire szüksége van, ne a Rebbecen kelljen vele terhelnie.

Ez volt az első olyan találkozásom amikor személyesen is tudtam beszélgetni a Rebbecenel.

Abban az időben én épp a siduch (párkeresés – *a szerk.*) küszöbén álltam, így megkérdeztem a Rebbecent, hogy beszélhetnék-e vele erről a témáról. Ő bátorított, hogy nyugodtan bízam rá magam. Ezt követően rengeteg hasznos útmutatást adott, amik aztán so-

zám illő fiút. Azt akartam, hogy tőlem hallja elsőként, és ne valaki mástól. Mikor elújságotam neki, hogy a fiút Levi Yitzchak Shemtovnak hívják, a Rebbecen arca felragyogott. „Nos, nagyon boldog vagyok, mert már most tudom, hogy a gyerekeidhez jiddisül fogsz beszélni.”

A Shemtov házaspár (jobb és bal szélén) a közösségük fennállásának 18. évfordulójára rendezett ünnepségen. Sarah Shemtov és férje, Levi Shemtov rabbi 1992 óta a Rebbe küldöttei Riverdale-ben, New Yorkban. Az interjú 2008 januárjában készült.

kat segítettek, hogy lássam mik a fontos dolgok – mik azok, amiket keresnem kell jövődő férjemben.

Azt is említette, hogy jelenleg számos Chábád jesiva-tanuló van a világ különböző országaiban, így biztos találok majd közülük hozzám illő férjet. Azt mondta: „Talán pont most a jövődöbéli férjed éppen ...van” és felsorolt több országot is ahol jelenleg tanulhatna. Ezek között volt Marokkó, amiről aztán kiderült, hogy későbbi férjem akkori tartózkodási helye volt. Vajon mi készítette rá, hogy pont Marokkót is megemlítsé?

Egy évvel később megismertem vőlegényemmel, és már az eljegyzés közelében jártunk. Mivel annak idején a Rebbecenel beszéltem mielőtt keresésbe kezdtem volna, úgy éreztem most is vele kell beszélnem először, hogy megtaláltam a hoz-

Gondolom ezt azért mondta, mert családom mindkét oldalról nagyon amerikai volt, így a Rebbecen mindig angolul beszélgettem velem, húgommal és apámmal is. De Levi és családja jiddisül beszéltek, így a Rebbecen tudta, hogy a jiddis nyelv is az életünk része lesz. Ez láthatóan nagyon fontos volt neki.

1988-ban, mikor hivatalosan is eljegyeztük egymást a látogatásomat követő vasárnapon, a Rebbecen felhívott, hogy elárasszon minket az áldásaival. Sajnos nem emlékszem minden egyes szavára, de arra igen, hogy olyan érzés volt, mint mikor egy szerető nagymama kívánja nekünk a létező legjobbat.

Bízam benne, hogy még Levit is be tudom neki mutatni, de ez sajnos már nem sikerült. Az egészségi állapota ugyanis hirtelen leromlott, és kórházba kellett szállítani.

Apám ekkor természetesen vele volt, s habár a Rebbecent ekkor már csak néhány óra választotta el attól, hogy végleg itt hagyja ezt a világot, nem magáért aggódott. Nem kérdezte, hogy mi a prognózis vagy hogy milyen kezelés következik. Ehelyett csak annyit kérdezett apámtól: „Mi van az ifjú párral? Hogy vannak? Boldogok? Mikor lesz az esküvő?”

Miután végleg elment, s már túl voltunk a *süvén* (gyász hét – *a szerk.*), apámnak találkozója volt a Rebbével, aki szintén az esküvőről érdeklődött. Mikor megtudta, hogy épp próbáljuk valahogy kisebbre szabni, azt mondta: „Minden menjen inkább az eredeti terveknek megfelelően, ne legyen kisebb, mint azt tervezték. Sőt, ha lehet, legyen még nagyobb. Ne otthon tartsátok, inkább béreljete ki egy nagy termet. Legyen nagy mulatság, zene, tánc. A Rebbecen tisztelőtére, ő is így akarta volna.”

Sarah Shemtov

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján. Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:
www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség

Annak, aki nagy adósságra keveredett, mert csodákat akart véghezvinni:

Felszólítottak bennünket, hogy haladjuk meg a korlátainkat – ez azonban nem jelenti azt, hogy felugorhatunk a levegőbe anélkül, hogy előbb belegondoljunk volna, hová fogunk majd visszaesni!

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

A rabbi válaszol

Mit tehetünk pereskedés nélkül, hogy visszaszerezzük a tulajdonunkat?

Kedves Báruch!

Szeretném megtudni, hogy milyen szabályok vonatkoznak bizonyos sajnálatos esetekre.

Az első kérdésem arra vonatkozik, ha valaki ellop egy tárgyat a másiktól. Joga van-e a károsultnak visszaszerezni a saját tulajdonát akár oly módon is, hogy elmegy ahhoz az illetőhöz, és ha az nem akarja beengedni a házába, akkor akár fizikai kényszert is alkalmazhat, hogy megszerezze az ellopott tárgyat? A következő kérdésem pedig az, hogy ha valaki kölcsönad pénzt egy ismerősének, és az illető nem akarja semmiképpen visszafizetni a tartozást, akkor a fent említett példához hasonlóan vissza lehet-e szerezni önhatalmúlag a kölcsönadott összeget?

**Köszönöm előre is választod,
Méir**

Kedves Méir!

Elsőként szeretném leszögezni, hogy az alábbiak csak a háláchá álláspontját rögzítik. Minden ilyen, vagy ehhez hasonló jogi ügyben az adott ország törvényeit is ismerni kell, és azok szerint eljárni, hiszen a háláchá kötelezőnek ismeri el az állami törvényeket (Talmud, Nödárim 28a.; SÁ Chosen mispát 369:2., lásd még RómÁ uo. 11. végén).

Az ellopott tulajdon visszaszerzése

A Talmud (Bává kámá 27b. végén) foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy érvényt szerezhünk-e a jogunknak, akár bíróság kihagyásával is, olyan esetben, ha a bíróság biztosan a javunkra ítélné. A Talmud lefekteti, hogy olyan helyzetben, amiben helyrehozhatatlan kár éri az embert, ha nem cselekszik azonnal, olyan kár, amit nem lehet megtéríteni a bíróságon sem, akkor egyértelműen megengedett a közbelépés. Ráv Náchmán szerint ez még akkor is megengedett, ha nem helyrehozhatatlan kárról van szó, azért, hogy ne kelljen feleslegesen fáradoznia a bíróságnak.

A Sulchán áruch (uo. 4:1.) ez alapján úgy fogalmaz: „Ha az ember látja a tulajdonát valakinek a kezében, aki ellopta, elveheti tőle. Ha az illető ellenáll, akkor akár erőszakkal is el lehet venni. Ez még akkor is megengedett, ha

nem érné veszteség, ha bíróságon keresztül próbálná visszaszerezni a tulajdonát. De csak abban az esetben, ha be tudja bizonyítani, hogy a tárgy az övé.” Tehát, ha van bizonyíték, hogy az övé a tárgy, akkor visszaszerezheti és ráér később bizonyítani az igazát, ha mégis követelné a tolvaj. Ehhez a RómÁ (uo., lásd még Nötivot hámspát uo. 1., Áruch hásulchán uo. 1.) hozzászól, hogy a fizikai erőszak csak akkor megengedett, ha később a bíróságon keresztül már nem lenne érvényesíthető a jog, pl. ha félő, hogy a tolvaj elrejtje a tárgyat, stb.

Érdekes véleményt idéz a Talmud (uo.): „Ben Bág-Bág szerint: Ne menjél be a másik ember területére engedély nélkül visszaszerezni a tulajdonod, mert azt a benyomást fogod kelteni, hogy tolvaj vagy. Hanem menjél be [nyíltan] és törd össze a fogait”. Ebből két dolog is kiderül. Egyrészt, hogy be szabad menni valakinek a házába is, ha tudjuk, hogy nála van az ellopott holmink. Másrészt, hogy csak nyilvánosan szabad érvényt szereznünk a jogainknak. Utóbbiról azonban a törvényhozóknak megoszlik a véleménye, hogy elfogadott-e a háláchában (lásd Ocár möfársé háTálmud, Bává kámá 1. kötet 50–51. oldal).

Kölcsön és más tartozás behajtása

A bíróság kihagyása csak akkor engedélyezett, ha a saját tulajdonában lévő szerzi viszsza, de tartozás-behajtás esetében nem.

Ennek alapja a következő tórai előírás: „Ha kölcsönzöl felebarátodnak bármely kölcsönt, ne menj be házába, hogy elvedd zálogát, kinn állj meg és az az ember, akinek kölcsönöztél, hozza ki neked a zálogot az utcára” (5Mózes 24:10–11.), amit a talmudi Bölcsek (Bává móciá 113b., SÁ uo. 97:6.) úgy magyaráznak, hogy utólag (1) csak bírósági úton lehet zálogot átvenni kölcsönadott pénzért, és (2) a zálogért még a bíróság megbízottja se mehet be az adós otthonába.

Ez az előírás zálogról szól, vagyis olyan biztosítékról, ami az adós tulajdonában marad továbbra is és a kölcsönadónak nem szabad eladnia (SÁ uo. 22.). Még ha behajtásról van is szó, akkor sem lehet bemenni a házába, hanem az adós hozza ki a holmijait (uo. 23.), és a bét din választ közülük, bizonyos megkötések szerint, pl. nem lehet elvenni az adós munkaeszközét (uo.). Ez nagyon komoly védelem a kölcsönvevőnek [hasonló a kamatszedés tilalmához (2Mózes 22:24., 3Mózes 25:36.), ami további védelmet jelent].

A fenti védelmek csak kölcsön esetén élnek, olyan esetben azonban, amikor másféle tartozás áll fenn (pl. kártérítés, munkabér stb.), megengedett akár erővel bejutni a házába és lefoglalni valamit zálogként (uo. 14., lásd még Áruch hásulchán 4:2.). Ez a zálog is csak biztosíték, és soha nem szabad eladni.

Egyes vélemények szerint, ha valaki szándékosan nem adja meg az adósságát, noha lenne miből fizetnie, akkor már nem jár neki védelem, és vele szemben erővel is érvényt lehet szereznünk a jogainknak, de ekkor is csak a bíróság megbízottjának szabad bemennie az adós házába végrehajtás céljából (SÁ uo. 97:15. Lásd Áruch hásulchán uo. 25.; Pitché chosen, Diné hálváá 6:3.).

Üdvözlettel:

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG